

“S’ha esborrat la memòria del darrer màrtir de la Inquisició”

Alfred Bosch (Barcelona, 1961) publica una novel·la basada en la vida de Gaetà Ripoll (Solsona, 1768 – València, 1826), la darrera víctima de la Inquisició. Feia de mestre de primeres lletres a Rusafa i va ser penjat a València. La novel·la, *Inquisitio*, és el premi Prudenci Bertrana d’enguany.

—El personatge de Gaetà Ripoll és el que us va donar la idea de la novel·la?

—El coneixement del fet que va ser el darrer màrtir de la Inquisició. I també, que les circumstàncies que envolten el procés són molt novel·lesques.

—Ja va trobar prou documentació del procés?

—No. N’hi ha molt poca. Hi ha el veredict, on surten les intervencions, i hi ha el dictamen i els noms dels que signen la condemna, però més enllà d’això hi ha molt poca cosa.

—Se sap que era mestre, no?

—Dien. Surt a la sentència. La sentència també diu que havia estat militar, que no és cap mèrit, que no és cap dada rellevant, perquè just després de la guerra napoleònica gairebé tothom ho era. I a partir d’aquí, i de ser acusat d’heretge, jo fabrico una figura a la meua mida.

—La seva figura va ser utilitzada, posteriorment, pels enemics de la intolerància religiosa. Va esdevenir un mite?

—No. Hi va haver un intent de recuperació durant la Segona República, a València, i després durant la transició l’alcalde de València, Pérez-Casado, va inaugurar una placa amb el seu nom a la ciutat, però, pel que m’han dit, ha desaparegut. No sé què ha passat. No és una figura simpàtica per al conservadorisme valencià.

—Ni Blasco Ibáñez, no en va parlar? Cap llotja francmaçònica no portava el seu nom?

—No. És una espècie de Puig Antich, en aquest sentit. Com que no consta que formés part de cap corrent organitzat ni de cap escola que hagués fet fortuna, això l’ha esborrat. Sembla que no era maçó, ni comuner, ni jueu, ni res d’això. Era un bon home. Li va tocar el rebre perquè era un bon home.

—Tanca una sèrie de màrtirs de la Inquisició o la seva és una execució tardana?

—No ho sé. Això un historiador us ho pot explicar. No és que

Alfred Bosch publica a Columna la novel·la *Inquisitio*, ambientada a la València de principi del segle XIX.

m’interessi especialment la història de la Inquisició.

—Us heu preguntat per què la darrera execució té lloc a València?

—M’ho he preguntat. Jo especulo, a la novel·la, que el que hi ha és una conjunció astral entre les forces obscures de la reacció i una conspiració sectària que s’inspira en el que seria la llegenda màgica de València.

—Quina és aquesta llegenda?

—És una creença segons la qual els astres es reflecteixen i manen a València: dicten el destí de la ciutat. Fins i tot la València física. Està entre les tradicions esotèriques lligades a València. En el llibre, aquesta llegenda té una gran importància.

—Més que la història?

—El llibre té algun element històric, com la secta ultracatòlica l’Àngel Exterminador, que pretenia ressuscitar el Sant Ofici i combatia els liberals. A l’igual que els liberals munten les seves socie-

tats secretes, els catòlics ultres també fan les seves. Però el que té bàsicament el llibre és intriga. És un llibre d’aventures. El lector ha d’anar superant proves fins que arriba al desenllaç final. I l’altra cosa que aguanta el llibre és l’amistat entre la víctima, profundament creient però acusat de desafiar els dogmes, i el confessor, un escolapi escèptic, jove i ambiciós, ple de febleses humanes. La tensió entre ells dos dóna una certa emotivitat al llibre.

—Va tenir molta força, l’Àngel Exterminador, a València?

—A Espanya, sí. A València, no ho sé. Els elements existien, a l’època, però la cuina és meua.

—On acaben les llibertats que es pot prendre el novel·lista que parteix d’uns fets històrics?

—El límit seria no entrar en el terreny que clarament no va poder ser. Jo crec que tot el que explico va poder ser. No podem dir que va ser inversemblant. No hi ha cap mentida descarada, i si algú la troba, que m’ho digui; em farà un favor.

—Fins a quin punt es pot dir que hi ha València al llibre?

—València hi té un pes enorme. La València de l’època hi surt retratada. Es veu la pell de València, des de l’aire, des d’un globus, i des de l’infern, és a dir, des de les clavegueres.

Lluís Bonada